

ΠΡΟΣΚΥΝΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ.

Μεγάλη διαφορά υπάρχει μεταξύ εικόνων και ειδώλων· διότι κατὰ τὴν τοῦ Ἀποστόλου μαρτυρίαν (α' Κορινθ. η' δ') οἶδαμεν ὅτι οὐδὲν εἶδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ ἐπομένως πλάττουσι ταῦτα οἱ ἄνθρωποι. Ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας ἡ εἰκὼν εἶναι παράστασις ἀληθοῦς πράγματος, ὅπερ ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ· τοιαύτη δὲ ἡ εἰκὼν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς ἁγίας παρθένου Μαρίας καὶ ὄλων τῶν ἁγίων.

Ὁ Ναβουχοδονόσωρ ἐπροσκύνει ὡς θεὸν τὰ εἶδωλα προσφέρων θυσίας καὶ στοχαζόμενος ὡς θεοὺς τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον· ἀλλ' ἡμεῖς οἱ εὐσεβεῖς καὶ ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ τιμῶντες καὶ προσκυνοῦντες τὰς εἰκόνας, δὲν προσκυνοῦμεν τὰ χρώματα οὔτε τὰ ξύλα, ἀλλὰ τοὺς ἁγίους ἐκείνους, ὧν τὰς εἰκόνες, δοξάζοντες προσκυνοῦμεν· οἷον τὸν ἐσταυρωμένον προσκυνοῦντες παριστάνομεν εἰς τὴν διάνοιαν ἡμῶν τὸν Χριστὸν κρεμάμενον ἐν τῷ σταυρῷ διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν, εἰς ὃν κλίνομεν τὰ γόνατα καὶ τὰς κεφαλὰς μετ' εὐχαριστίας· ἐπίσης προσκυνοῦντες τὴν εἰκόνα τῆς παρθένου Μαρίας ἀναβιβάζομεν τὸν νοῦν ἡμῶν εἰς αὐτὴν τὴν ἁγιωτάτην Θεοτόκον, τὰς κεφαλὰς καὶ τὰ γόνατα κλίνοντες, μακαρίζοντες αὐτὴν μετὰ τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ ὑπὲρ πάντας ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας. Ὁ τὰς ἁγίας εἰκόνας ἀθετῶν ἀποδεικνύει, ὅτι δὲν ἀνέγνωσε τὴν ἁγίαν Γραφὴν μετὰ προσοχῆς, ἐν ᾗ βλέπει τοὺς Ἰσραηλίτας τὸν Θεὸν παρακαλοῦντας διὰ τοῦ Μωϋσέως, οἵτινες οὐδαμῶς ἔσφαλον, ὡς ἐπίσης μήτε ἡμεῖς σφάλομεν ἐπικαλούμενοι τοὺς ἁγίους. Ἡ προσκύνησις λοιπὸν τῶν ἁγίων εικόνων, κατὰ τὴν ἐπαινετὴν συνήθειαν τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, δὲν ἀθετεῖ τὴν θεῖαν ἐντολὴν, διότι δὲν εἶναι ἡ αὐτὴ τῇ εἰς τὸν Θεὸν ἀποδιδομένη. Καὶ καθὼς τὰ τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου ἐπισκιάζοντα Χερουβίμ παρίστανον τὰ ἀληθῆ ἐκεῖνα Χερουβίμ τὰ ἐν οὐρανοῖς τῷ Θεῷ παρεστῶτα, ὅπερ οἱ Ἰσραηλίται τιμῶντες ἐπροσκύνουν ἄνευ τοῦ παραβαίνειν τὴν θεῖαν ἐντολὴν, ὡς ἐπίσης δὲν ἠθέτουν τὴν ἐντολὴν τοῦ δεκαλόγου τὴν τοῦ μαρτυρίου σκηνὴν προσκυνοῦντες καὶ πρεπόντως τιμῶντες (6' Βασ., 5' 13), ἀλλὰ μάλιστα δόξαν τῷ Θεῷ ἀνέπεμπον, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἀνακηρύττομεν τὸν Θεὸν τὸν θαυμαστὸν ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ τιμῶντες τὰς ἁγίας εἰκόνας καὶ οὐδαμῶς παραβαίνοντες τὴν ἐντολὴν τοῦ δεκαλόγου· « Οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἶδωλον οὐδὲ παντὸς ὁμοίωμα, ὅσα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ ὅσα ἐν

τῇ γῇ κάτω, καὶ ὅσα ἐν τοῖς ὕδασιν ὑποκάτω τῆς γῆς· οὐ προσκυνήσεις αὐτοῖς, οὐδὲ μὴ λατρεύσεις αὐτοῖς. » (Ἐξ., κ', δ'.)

Ἡμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ παρακαλοῦντες τοὺς ἁγίους δὲν χαλῶμεν τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν τῆς ἐντολῆς τοῦ δεκαλόγου μήτε ἐναντιούμεθα εἰς τὴν ἐννοιαν αὐτῆς· διότι ἡ διδομένη τιμὴ εἰς τοὺς ἁγίους ἀναφέρεται εἰς τὴν μεγαλειότητα τοῦ Θεοῦ, ᾧ εὐηρέστησαν οἱ ἅγιοι. Δικαίως λοιπὸν τιμῶμεν τοὺς ἁγίους τοῦ Θεοῦ κατὰ τὴν Γραφὴν· « Ἐμοὶ δὲ λίαν ἐτιμήθησαν οἱ φίλοι σου, ὁ Θεός. » Ἄς ἐνθυμηθῇ ὁ ἀθετῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν μεσιτείαν τῶν ἁγίων, ὅτι ὁ Θεὸς ἐπρόσταξε τοὺς φίλους τοῦ Ἰωβ νὰ παρακαλέσωσι τὸν πιστὸν τοῦ θεράποντα αὐτὸν τὸν Ἰωβ νὰ προσφέρῃ θυσίαν ὑπὲρ αὐτῶν, ἵνα ἀφήσῃ αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν διὰ τῶν παρακλησεων ἐκείνου, ὡς ἡμεῖς ἐξαιτούμεθα τὴν ἐκ Θεοῦ βοήθειαν διὰ τῶν πρεσβειῶν τῆς Ἀειπαρθένου Μαρίας καὶ πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος αὐτῷ εὐαρεστησάντων ἁγίων, οὓς δικαίως ἐπικαλούμεθα ὡς φίλους τοῦ Βασιλέως τῶν αἰώνων Θεοῦ καὶ ἀδελφοὺς ἡμῶν.

Ὁ δὲ ἀθετήσας τὴν προσκύνησιν τῶν ἁγίων εἰκόνων ἐπρόσβαλε καὶ τὴν Ἀειπαρθενίαν τῆς Θεοτόκου Μαρίας, ἀποδείξας ὅτι δὲν ἐννοεῖ τὸ πνεῦμα τῶν Ἀγίων Γραφῶν, διότι, παραλογιζόμενος, τὸ τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου χωρίον « οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτήν, ἕως οὔ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον. » (Ματθ. 1, 25) παρεξήγησεν, ἐν ᾧ τὸ ἕως δὲν σημαίνει παρὰ τῇ Παλαιᾷ καὶ Νέᾳ Διαθήκῃ πάντοτε καὶρὸν ἔχοντα, τέλος καὶ ὠρισμένον, ἀλλ' ἀτελεύτητον καὶ ἀόριστον, καὶ ἐπομένως κηρύττεται κατὰ τὴν ὀρθὴν ταύτην σημασίαν ἡ Ἀειπαρθενία τῆς Θεοτόκου καὶ πρὸ τόκου καὶ ἐν τόκῳ καὶ μετὰ τόκον. Πραγματικῶς ἀπέδειξεν ὅτι καὶ τὸ τῆς Γεν. χωρίον (Γεν. 8, 7)· « Καὶ ἐξελθὼν οὐκ ἀνέστρεψεν, ἕως τοῦ ξηρανθῆναι τὸ ὕδωρ ἀπὸ τῆς γῆς, » κακῶς ἐνόησε, παραδεχόμενος παραλόγως, ὅτι ὁ κόραξ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν κιβωτὸν μετὰ τοῦτο, ἐν ᾧ οὐδέποτε. Καὶ ἐπομένως τοὺς τοῦ προφητάνακτος Δαβὶδ στίχους (Ψαλμ. 109, 1)· « Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου, » καὶ τὸ τοῦ Ματθαίου· « Ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος (Ματθ. 28, 20), » κακῶς ἐρμηνεύει ἐναντιούμενος καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τῶν Γραφῶν καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ὀρθὸν λόγον.

Εἰς τὸν διαμαρτυρούμενον δὲ καὶ ἀφρόνως λέγοντα, ὅτι δὲν μεταλαμβάνομεν αὐτὸ τὸ Σῶμα καὶ Αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐδόθη ἀπάντησις, ὅτι ὁ Θεὸς καθὼς ἡ πηγὴ τῆς δικαιοσύνης ἀπειλεῖ, ὅτι αἰωνίως θέλει κολάσει τοὺς ἀναξίως μεταλαμβάνοντας, ὅπερ δὲν ἤθελεν εἶπει, ἂν ἦτο ἀπλοῦν ψωμίον καὶ κρασίον, ὡς ἐναντιούμενον εἰς τὴν θεῖαν αὐτοῦ δικαιοσύνην. Ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς Χριστὸς λέγει (Ματθ. 26, 26, 27)· « Λάβετε, φάγετε· τοῦτο ἐστὶ τὸ σῶμά μου· πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· τοῦτο ἐστὶ τὸ αἷμά μου· » ὥστε ἀποδεικνύεται ὅτι πραγματικῶς εἶναι τὸ

ἄχραντον Σῶμα καὶ τὸ τίμιον Αἷμα τοῦ Κυρίου· καὶ κατὰ τὸν οὐρανοβάμονα Παῦλον ὁ μεταλαμβάνων ἀναξίως θέλει τιμωρηθῇ ἀναμφιβόλως· « Ὁς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον τοῦτον, ἢ πίνη τὸ ποτήριον τοῦ Κυρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου (1 Κορινθ. 21, 17). » « Διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί (1 Κορ. 11, 30). » Ἐπομένως ἀποδεικνύεται, ὅτι ἂν δὲν ᾔτο πραγματικῶς τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Κυρίου, οὔτε κόλασις ἤθελεν ἐπίκειται εἰς τοὺς ἀναξίως ταῦτα μεταλαμβάνοντας, οὔτε θάνατοι ἄωροι καὶ αἰφνίδιοι ἤθελον ἀκολουθεῖ. Εἰς δὲ τὸν διατεινόμενον, ὅτι τὸ πνεῦμα ἐκπορεύεται καὶ ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἀπηντήθη, ὅτι τὸ ἐκπορεύεσθαι κυρίως σημαίνει τὸ ἐξέρχεσθαι ἐκ τινος τόπου, ἀλλὰ τροπολογικῶς δηλοῖ τὴν ἄχρονον ἐκ τοῦ Πατρὸς ὑπαρξιν τοῦ παναγίου Πνεύματος, καὶ ἐπομένως ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα, ἐπειδὴ δὲν ἔπεται ὅτι πᾶν, ὃ ἐκ τινος πέμπεται, ἔχει τὴν ὑπαρξιν καὶ ἐξ ἐκείνου. Διότι ἄλλο τὸ ὑφίστασθαι καὶ ἄλλο τὸ πέμπεσθαι. Καὶ τὸ μὲν πέμπεσθαι δηλοῖ τὴν ἐνέργειαν περὶ τὰ ἔξω, ἣν ἔχει ἡ ὁμοούσιος Τριάς· τὸ δὲ ἐκπορεύεσθαι (ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀνάρχου ὑπάρξεως), καὶ γεννᾶσθαι καὶ τὸ γεννᾶν καὶ ἐκπορεύειν ἐμφαίνουσι τὴν ἐνδοτέραν ἐνέργειαν καὶ ιδιότητα ἐκάστης τῶν ἁγίων ὑποστάσεων, ἣν ἀληθῶς γνωρίζομεν ἀκοινώνητον καὶ ἰδιάζουσαν. Διότι ἄλλως θέλει εἶναι σύγχυσις ἐν τῇ ἀσυγχύτῳ Τριάδι, ἐὰν οἱ ιδιότητες ἐκάστης τῶν ὑποστάσεων δὲν φυλάττωνται.

Ἐπομένως ἀπορρίπτοντες τὴν καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἐκπόρευσιν τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἀναφέρομεν τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον εἰς ἓν αἷτιον, τὸν Πατέρα, σωζομένης εὐαγῶς τῆς τοῦ Θεοῦ μοναρχίας καὶ τῆς μιᾶς φύσεως. Καὶ καθὼς ὁ δίσκος τοῦ Ἡλίου μόνος εἶναι αἷτιος καὶ ἀγέννητος, ἡ δὲ ἀκτὶς γεννητὴ καὶ αἰτιατὴ ἐκ τοῦ δίσκου, τὸ δὲ φῶς ἐκπορευτὸν ἐκ μόνου τοῦ δίσκου πεμπόμενον διὰ τῆς ἀκτίνος καὶ τὴν γῆν καταλάμπον· οὕτω καὶ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ αὐτὸς μόνος εἶναι αἷτιος καὶ ἀγέννητος· ὁ δὲ Υἱὸς ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς αἰτιατὸς καὶ γεννητὸς· καὶ αὐτὸ τὸ πνεῦμα ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς αἰτιατὸν καὶ ἐκπορευτὸν, διὰ τοῦ Υἱοῦ εἰς τὸν κόσμον ἀποστελλόμενον.]

ΓΑΒΡΙΗΛ ΣΤΡΑΤΟΥΛΗΣ.